

TELEKI KRISZTINA

(*Eötvös Loránd Tudományegyetem*)

Šiwa širēt Luvsan šiwa, mongol buddhista szent Hangáj-hegységhez írt áldozati szövege

Abstract

A Ritual Text Devoted to the Khangai Mountains Written by the Mongolian Buddhist Saint Shiva Shireet Luvsan Shiva

The article introduces a sacred text written by the Khalkha Buddhist saint and reincarnation, Shiva Shireet Luvsan Shiva (Tib. Blo bzang zhi ba, 1682–1745), devoted to his place of living, the Khangai Mountains. His collected works printed in Beijing consist of two volumes preserved in the National Library of Mongolia. The text *Invocation and Prayer to the Mighty Deity, Khangai Khan to Fulfill Hopes* (Tib. *Lha chen Hang ka'i rgyal po'i gsol mchod pa'i re bskong zhes bya ba bzhugs so*, ff. 12r–16v, S: NL10680-068) praises Khangai Khan and his retinue to pacify and delight these celestial beings (Tib. *klu sa bdag, gzhi bdag*, Skr. *nāga*). After presenting various pleasant offerings, Khangai Khan is encouraged to fulfil his vow: to protect the Dharma and devotees, thus govern natural forces, ensure proper weather condition, increase the livestock, and support people's well-being and prosperity. The article briefly introduces Luvsan Shiva, his reincarnation lineage, and his monastery, and provides a translation and transcription of the ritual text. The research is based on philology. A few saints of the Khangai Mountains have been studied by international researchers, and a handful of smoke offering texts devoted to the Khangai have drawn the attention of scholars. The study of Shiva Shireet's incarnations, monastery, and activities became revitalised in 2022, when his monastery, having been destroyed in the 1930s and revived in the 1990s, started to be expanded. The innovation of the present article is the 'discovery' of this ritual text preserved in the National Library of Mongolia and its translation, which serve as basis for a comparative analysis of sacred texts written in honour of Khangai Khan by the sages of the mountain range. My project *Religious Landscape of the Khangai Mountain Range* is in progress with the support of the National Research, Development, and Innovation Office (NKFIH, FK 138052) of the Hungarian Government. It seems that the rare text written by Luvsan Shiva is unknown to local monks and at present is not in use. Almost the whole text is written in verse. It has a copious style and the specialty of describing Khangai Khan and his palace as well as offerings referring to the Khangai Mountains' flora and fauna.

Keywords: Mongolian Buddhism, Buddhist saint, reincarnation, Khangai Mountains, Blo bzang zhi ba, ritual text, Shiva Shireet, Arkhangai, Khangai Khan

Bevezető

Jelen tanulmány a halha mongol szent, Šiwa širēt Luwsan šiwa (tib. Blo bzang zhi ba, 'Szépelméjű békítő', 1682–1745)¹ lakóhelyéhez, a közép-nyugat mongóliai Hangáj-hegységhez írt áldozati szövegét ismerteti.² Pekingben nyomtatott, tibeti nyelvű, elsősorban rituális és meditációs szövegeket tartalmazó, kétkötetes műve a Mongol Nemzeti Könyvtárban maradt fenn, valamint 2023-ban Šiwa širēt felélesztett kolostorának szerzetesi közössége megjelentette fakszimile kiadását.³ A Hangáj-hegység csúcsához, az Otgontengerhez (4008 m) szóló füstáldozat mellett megtaláljuk benne a *Hangáj kán, nagy isten fohász-áldozata: A vágyott reményeket beteljesítő* című művet, amely a hegység gazdaszelleme, Hangáj kánt és kíséretét magasztalja (tib. *Lha chen Hang ka'i rgyal po'i gsol mchod 'dod pa'i re bskong zhes bya ba bzhugs so*, ff. 12r–16v, Mongol Nemzeti Könyvtár S: NL10680-068).

Šiwa širēt Luwsan šiwa (1681/2–1743/5)

Luwsan életéről több rövid, olykor ellentmondó forrás szól. A Lxündüwdewa által írt tibeti életrajzot Š. Soninbayar szerzetes adta közre, amelyből alábbi leírásunkban merítünk,⁴ valamint Š. Ištawxai szerzetes könyve⁵ szintén tartalmaz egy rövid tibeti összefoglalót. Emellett néhány írott mongol⁶ és halha másodlagos forrás említi.⁷ A forrásokat összevetve életútja az alábbiak szerint rajzolódik ki: a Šiwa širēt (tib. *zhi ba*, 'békesség'; mong. *siregetü*, tib. *khri pa*, 'trónus', apát)⁸ újjászületési láncolat Sákjamuni buddha (kb. i. e. 560–480) koráig vezethető vissza. Indiában tízszer, Tibetben hatszor, Mongóliában szintén hatszor született újjá. Az első mongol megtestesülés Sain noyon kán megyében a

¹ A halhák a mai Mongólia többségi nemzetiségét alkotják. Más források Luwsancewēn (tib. Blo bzang tshē dbang) néven említik.

² A szöveg felkutatását a Stein-Arnold Exploration Fund of the British Academy (2021) és a Tempus Közalapítvány (2021) támogatta. Köszönetet mondok R. Byamba szerzetes kutatónak, aki később a szöveget fényképen rendelkezésemre bocsájtotta, valamint M. Nandinbātar szerzetesnek a szöveg egyes részeinek értelmezésében nyújtott segítségével. A kutatást és a cikk írását a Nemzeti Kutatási és Fejlesztési Hivatal OTKA fiatal kutatói kiválósági programja támogatta: *A mongol Hangáj-hegység vallásföldrajza*, NKFIH OTKA FK_21, 138052.

³ A szövegkiadás nem tartalmaz bibliográfiai adatokat.

⁴ Soninbayar 1998.

⁵ Lokesh Chandra 1960: angol 19–20, tibeti 14–20; Ištawxai 2006: 20–21.

⁶ Sainjargal–Oyūnjargal 2023: 148, 766.

⁷ Dašbadrax 2004, Lāgan 2004; Cedendamba et al. 2009.

⁸ A továbbiakban a külön nyelvi jelölés nélkül megadott kifejezések a halha nyelvi alakot tükrözik.

kormányzó Jasag noyon fia, Xandjau toin (tib. Mkha' 'gro skyabs, 1617–1682), nemesi származású szerzetes volt. Őt némely források nem említik. A második mongol megtstesülés (másutt első) Luwsan 1682-ben született Uran tongorog jaisan zászlósúr családjában, Sain noyon kán megye Said Čin wangin xošū járásában, Bayancagān nevű helyen, Secen Čin wan efü Namjilīn Ceren fejedelemsége idején.⁹ Édesanyja Ceren efü rokonságába tartozott. Luwsan kiskorában lett szerzetes, a sárgasüveges rend első halha képviselői, Öndör Gegēn Janabajar (tib. Blo bzang bstan pa'i rgyal mtshan, 1635–1723) és a halha Jaya paṇḍita, Luwsanprinlei (tib. Blo bzang 'phrin las, 1642–1719)¹⁰ tanítványa, majd Tibetbe ment tanulni. A Lhasza közeli Szera kolostor Serje Dratsang (tib. Se rwa byes grwa tshang) kolostoregyetemén tanult több mestertől.¹¹ Hazatérve kolostort alapított szülőhelyén, és a buddhizmus terjesztésébe fogott. Elzarándokolt az akkori Urgába, Janabajar kolostorába, majd hazatérve tovább terjesztette a tant.

Egy legenda szerint, amikor az ojrátok betörték a halha területetekre,¹² több kolostort leromboltak, és számos hadifoglyot ejtettek. Így került Luwsan szerzetes nyugatra, az öltök¹³ területére, ahol Xaliun jaisan 'főhivatalnok' juhásza lett. Hamarosan kitűnt érdemeivel és tanultságával. Egyszer Xaliun jaisan meghívott három szerzetest, hogy a *Prajñāpāramitā* nyolcezres változatát recitálják. A juhász csatlakozott hozzájuk, így gazdája felismerte szerzetesi mivoltát. Egy másik legenda szerint a helyi főláma azt mondta egyszer Xaliun jaisannak, hogy az öreg pásztor szent jegyeket visel. Xaliun *jaisan* maga is látta, hogy amikor az öreg kint aludt éjjel, dicsfény ragyogta be; illetve felesége többször érzékelte, hogy a pásztor nem mindennapi teremtmény.¹⁴ Amikor aztán Luwsan a családdal ellátogatott az ojrát/ölt főkolostorba, az apát felismerte benne egykori mesterét. Meghívta magához, és mialatt tiszteletét fejezte ki, záporoztak könnyei, és saját trónusára ültette. Ettől kezdve a két szerzetes együtt terjesztette

⁹ Ceren efü volt a négy halha megye egyike, Sain noyon kán megye Secen Čin wangin xošū zászlóaljának híres alapító nemesa. Egykori területe a mai Arxangai megye része.

¹⁰ Több forrás említi, hogy az V. Dalai láma (Ngag dbang blo bzang rgya mtsho, 1617–1682) tanítását is hallgatta, ő azonban Luwsan születési évében elhunyt.

¹¹ Életéről lásd például Majer–Teleki 2013. Egy forrás szerint Luwsan Tibetben a halha Jaya paṇḍitától is tanult. Mivel ő 1660–1679-ig tartózkodott Tibetben, valószínűbb, hogy a Hangáj vidékén találkoztak.

¹² A keleti (halha) és nyugati mongolok (ojrát) közti háború a XVII–XVIII. században zajlott. A halhák a Qing-dinasztiához (1636–1912) fordultak segítségért, amely leverte az ojrátokat. Így került a mai Mongólia területe 1691–1911-ig mandzsu uralom alá.

¹³ Ölt, nyugati mongol (ojrát) népcsoport. A mongol ölt szó több esetben nem az ölt népcsoportra, hanem az ojrátokra utal. Az öltök többfelé éltek és élnek. Az adott időszakban nyugaton tartózkodtak, majd egy részük az 1730-as években a Halha-folyó és a Buir-tó környékén, azaz a keleti mongol területeken volt megtalálható. Napjainkban a mai Mongólia Xowd és Arxangai megyéjén kívül Kína területén is élnek.

¹⁴ Ištawxai 2006: 20–21.

Buddha tanát, és épített kolostorokat. Az apát, a hívők, a hivatalnokok és egyéb méltóságok VajrāvaliH beavatást kértek a mestertől. Luwsan fejből vezette le a szertartást. A résztvevők tiszteletüket fejezték ki; arannyal és ezüsttel jutalmazták. Ő azonban szétszította mindezt a növendékek között. A kérdésre, hogy miért nem tartja meg magának, így felelt: „Mivel öreg vagyok, még ha az ország összes hegye arannyá, minden vize vajjá változna is, nem válna hasznomra. A halha-ojrát háborúskodás azonban apákat, anyákat, fiakat és leányokat szakít el egymástól, és nagy nyomorúságot okoz. Mekkora boldogság lenne, ha mind újra együtt lehetnének!” Ekkor az ojrátok minden hadifoglyot, köztük Luwsant is, a halha határhoz kísérték. A háború ezzel véget ért. Így kapta Luwsan a *šīwa* jelzöt (tib. *zhi ba*, ’béke, békítő’). Luwsan *šīwa* hazatérve a tant terjesztette a nép körében.

A mandzsu császár, Qianlong (1711–1799, uralk. 1735–1796) 1739-ben meghívta őt Pekingbe, és a Junghokung kolostor főapátjává (hal. *dā lam*) tette.¹⁵ Időskora miatt azonban étel-, arany- és ezüstajándékokkal megrakva hazatért. 1745-ben a Hangáj területén, a Tamir folyó vidékén váltott életet.

Širēt xamba (tib. *mkhan po*), Širēt cotj (tib. *shi re ge thu / khri pa chos rje*), azaz ’trónusos apát’, illetve Širēt xutagt, ’trónusos szent’ néven is ismert. A halha szent, Čin süjigt nomun xan Luwsannorowšaraw (tib. Blo bzang nor bu shes rab, 1677–1737)¹⁶ mellett számos más tanítványa is volt.

A Šīwa širēt láncolat tagjai

Šīwa širēt a pecséttel rendelkező 13 halha szent egyike, a pecsétet a 3. mongol megtestesülés kapta.¹⁷ A Sákjamuni buddha korára visszavezethető újjászületési láncolat tíz indiai és hat tibeti tagját több forrás megnevezi.¹⁸ Az utolsó tibeti megtestesülés király volt, aki sokakat meggyógyított.¹⁹ Mongóliában hatszor született újjá, többnyire Sain noyon kán megyében, a mai Arxangai megye terü-

¹⁵ Sainjargal–Oyūnjargal 2023: 148, 766. Egy forrás szerint hódolatát tette a II. Changkya Khutugtunál is (tib. Lcang skya Ngag dbang blo bzang chos ldan, 1642–1714), akinek szék-helye a pekingi Junghokung kolostor volt. A kolostorról részletesen lásd Lessing 1942.

¹⁶ *Shi re ge thu chos rje blo bzang zhi ba*. Buddhist Digital Resource Center. <https://library.bdrc.io/show/bdr:P4147>.

¹⁷ A mandzsu Qing-dinasztia (1651–1911) császárai támogatták a buddhizmus terjedését a tibeti és a mongol területeken. A XVII–XVIII. században pecséttel ismertek el több mongol szentet (hal. *tamgatai xutagt*), akiket magukat és/vagy későbbi újjászületéseiket ajándékokkal jutalmaztak (ünnepi viselet, ülőpárna, gyaloghintó és a többi) és különböző kiváltságokban részesítettek, mint például kolostorbirtok kolostori néppel (hal. *šaw*’).

¹⁸ Dašbadrax 2004: 125, Sainjargal–Oyūnjargal 2023: 148. Párhuzamként egy másik láncolatról magyar nyelven megjelent, kiváló fordítás: Kápolnás 2018, 2020.

¹⁹ Dašbadrax 2004: 125–128.

letén: Nomun Ejen, Xandjav toin (tib. Mkha' 'gro skyabs, 1558–1640), Luwsan šiwa (tib. Blo bzang zhi ba, 1681–1743), Luwsannamxaidorj (tib. Blo bzang nam mkha'i rdo rje, 1744/1746–1797), aki Čin wan Cengünjaw családjában született, és 1781-ben kapta pecsétjét a mandzsu császártól,²⁰ Xainjinlodoisambū (tib. Mkhas 'dzin blo gros bzang po, 1798/1799–1830), aki a nomád Ĵancan fiaként született Xošoi čin wan Lxawandorj zászlóaljában; Baldančoi mbel (tib. Dpal ldan chos 'phel, 1831/1832–1875), aki Wančigšagdarsüren gūn nemesúr zászlóaljában Očir taij herceg fiaként született Tüšēt xan megyében, Agwānlegdendambijancan (tib. Ngag dbang legs ldan bstan pa'i rgyal mtshan, 1876–1929/1930),²¹ aki Sain noyon kán megye Ačit gūnī xošū zászlóaljában, a mai Arxangai megye Cenxer járásában született Togmid jasag zászlóaljában, Luwsandorj taij családjában, és 1879-ben költözött kolostorbirtokára. Birto-
kot igazgató pecsétjét 1882-ben visszavonták, de 1912-ben újra megkapta, és megalapította igazgatási hivatalát (*šanjodwa*, tib. *phyag mdzod pa*). Egy másik forrás szerint 1903-ban kapta volna pecsétjét Guangxu mandzsu császártól (1871–1908, uralk. 1875–1908), ám végül 1916-ban, a helyi szent és politikai alak, Dilow xutagt Ĵamsranjawtól (1883–1965) kapta meg a *šiwa* vagy *Nomč mergen biligt* ('tanult, bölcs tehetségű') címmel együtt. Megint más forrás szerint a Bogd kán, azaz a VIII. Bogd Ĵawjandamba xutagt (1869–1924) 1917-ben adományozta neki a *Nomč mergen biligt* címet.

Egy könyvfejezet valamelyest eltérő neveket említ, ám szépen kirajzoló-
dik belőle a kolostor létrejöttének története:²² az első mongol megtestesülés, Xandjav – akinek Sowdjamc lett a fogadalmas neve – Towīn Erdene Ūijen noyon családjában született, Sain noyon kán rokonaként. A második megtestesülés, Luwsangawā (?) – elvileg szövegünk szerzője – Sain noyon kán zászlóaljában látta meg a napvilágot. Kolostorbirtokot kapott, és kolostorépítésbe kezdett. Egy halha *tüšmed* 'hivatalnok' a pekingi Mongol ügyekért felelős hivatalnak (Ĵurgan) írt levele szerint a helyi nemes, Xošoi čin wan Rinčendorj a Čulūt folyónál segítette Čingünjawot,²³ és részt vett a mandzsuelles felkelésben, mint a II. Bogd Ĵawjandamba xutagt (1724–1757) bátyja. A mandzsuk elfogták. A harmadik megtestesülés, Namxaidorj (tib. Nam mkha'i rdo rje) 1774-ben született. Jártas volt a tudományban, és szerették az emberek. Bár a hegyvidékes területen nehézkes volt az utazás, neki mégis könnyen ment. Árvíz idején sokszor megjelent; a nép csodatevőként tisztelte. A negyedik inkarnáció,

²⁰ További részletek róla és a további újjászületésekről: Sainjargal–Oyünjargal 2023: 148–150, 764–772.

²¹ Cedendamba et al 2009: 120.

²² Lāgan 2004: 99–102.

²³ Činggünjaw, az észak-mongóliai halha népcsoport, a hotgoidok vezére, az 1756–1757-es mandzsuelles halha felkelés egyik vezetője.

Bandi több évig tanult Tibetben, de nem sokkal hazatérte után elhunyt. Az ötödik megtstesülés 1831-ben Sain noyon kán megyében egy *taij* 'herceg' fiaként született, és a Wandančoinbel (tib. Dbang ldan chos 'phel) fogadalmas nevet kapta. Híres orvos lett, forrásvízzel és gyógyfüvekkel gyógyított. A kolostorban volt egy kis patikája, és sokszor járt gyógynövénygyűjtő körúton. Tisztelte a helyszellemeket, gyűjtötte az orvosi témájú szövegeket, és kolostorbirtokán több hegyáldozaton részt vett. A Xutagt owō²⁴ áldozati halomnál az alábbi szöveget recitálta a környék földrajzi helyeit említve:

Hangáj vonulatainak
 Hitvesévé vált Ider és Terxi folyók,
 Magashegység teraszán
 Áldott anya, Cagān nūr tó
 Lábánál Suman és Čulūt folyóim
 Minden érző lényt megtisztító
 Xurmast istenem,
 Szánj meg forrásvizeddel,
 Szánj meg forrásvizeddel!²⁵

Talán e szöveg miatt, de aszály sosem sújtotta a területet. A fatáblák, amelyekre a szent felvéste, hogy melyik hévízü forrás milyen betegségre jó, az 1960-as évekig fennmaradtak.

A Šiwa širēt láncolat 3. (vagy 4.) tagja, Baldančoinbel (1831/1832–1875) kolostorbirtokot kormányzó pecsétet kapott a mandzsu Tongzhi császártól (uralk. 1861–1875). A terület Sain noyon kán megye Dalaičoinxor wangīn xošū és Secen čin wangīn xošū zászlóaljai között, a Čulūt folyó völgyében terült el. A Bogd kántól *xutagt*, azaz 'szent' pecsétet kapott 1912-ben és 1916-ban. A kolostorbirtokot megerősítő, 1906. évi dokumentumot a Nemzeti Könyvtár őrzi.²⁶ A kolostor többször költözött, 1903-ban telepedett le, és a Tümen Bütēlt ('Tízezer művű') nevet kapta.

A hatodik Šiwa širēt szent Secen Čin wangīn xošū zászlóaljban született, és fogadalomtételkor a Nawānlegdendambijancan nevet kapta. Az eklézsiát vezető Darambajar és Šagdarjaw szervezték a szertartásokat, kapcsolatot alakítottak ki más kolostorbirtokokkal, valamint bevezették a kolostori *cam* táncot²⁷ és más

²⁴ Az obó (hal. *owō*), hegyeknél, vizeknél, hágóknál állított áldozati kőhalom vagy farakás. Egy terület határát is jelölheti, illetve az adott hely szellemeinek áldozati helyéül szolgál. Mongóliában a sámánizmus, a buddhizmus, a népvallás körében ismert (vö. Birtalan 1996, 1998, 2004).

²⁵ Lāgan 2004: 100.

²⁶ *Xalxān Sain noyon xan aimgīn 25 xošū, 8 xutagtīn šawīn gajar ornī tölw.*

²⁷ Magyar leírását lásd Majer–Teleki 2014.

ünnepeket. A kolostorbirtokon mintegy ezer kolostorjobbágy élt, többen más megyékből és zászlóaljából érkeztek. Több törzs lakta a területet: Borjigon, Barnūd Šūdai, Dairtan, Onjirgatan, Sewj, Čoros, Xulūd, illetve sokan mentek tanulni a szomszédos, Dalai Čoinxor wangin xošū zászlóaljban álló Tariatın xürē kolostorba.²⁸ A 6. megtestesülésnek közeli kapcsolata volt a Bogd kánnal; holdújévkor maga ment Urgába köszönteni, vagy követet küldött. A kolostorbirtok 1924-ben szűnt meg. Területe 1912-től Cecerleg Mandal megye Öljit-Öndör ülın xošū zászlóaljhoz tartozott, amelyek összeolvadtak a Xan-Öndör ülın xošū zászlóaljjal. 1931-ben lett a mai Čulūt és Öndör-Ulān járás része.

Širētın xürē GendenčoiPELLIN kolostor

A Šiwa širēt láncolat kolostora a XX. század elejéig Sain noyon kán megye Secen čin wan zászlóaljának északnyugati részén állt, ahol létrejött kolostorbirtokuk (Šiwa širēt xutagtın šaw'). A kolostort a 3. megtestesülés, Namxaidorj (1744/1746–1797) alapította 1778-ban a Čulūt folyó bal partján. A Šiwa širētın xürē vagy Širētın xürē GendenčoiPELLIN (tib. dge ldan chos 'phel gling, 'A dicső tant terjesztő sziget', GPS: N 48°51', E 100°20') a mai Arxangai megye Öndör-Ulān és Čulūt járásának határán állt. A régió legnagyobb kolostoraként 22 szentély, hat gazdasági egység és egy kincstár tartozott hozzá. A hely mai neve Xürēnī bür' ('kolostoralap'). A lámák egykor a nyugati Čulūtın xadat, a keleti Dāxīn am, valamint a déli Xūxdīn owō áldozati halomnál mutattak be áldozatot. A kolostor tanvédői Šrīdevī és Begce voltak. A kolostor híres volt *cam* táncáról és Maitreya körmenetéről. A *cam* során a pillangótáncot – Mongóliában egyedülálló módon – nők mutatták be. A kolostor bezárása után a kolostort felégették; ma 11 épület jól látható alapzata vehető ki. Az egykori buddhista szobrászművész, Ongōdoi szerzetes szobrai és szerszámai az Arxangai Megyei Múzeumban láthatók.²⁹ A kolostor sajátos szabályzatot követett, híres volt dalamos mantrarecitációja (*mān' xōgjix*) és Vajrayoginī dākinī (tib. Na ro mkha' spyod) tisztelete. Sok tantrikus férfi és női gyakorló élt a területen az 1930-as évekig, a kolostor egyes szerzetesei is gyakorolták a testfelajánlási rítust (*jod lüijin*, tib. *gcod, lus sbyin*), sőt az 5. megtestesülés idején Sowd *gawj* filozófus szerzetes megalapította a Xajidīn xural vagy Narxajid burxanī süm szentélyt Vajrayoginī tiszteletére a mai Čulūt járás területén, Narangīn enger nevű helyen. Ő maga írt tanításfüzért hozzá (tib. *chos skor*), amely fanyomatként megjelent.

²⁸ Mongólia egyik legnépesebb kolostora volt, amely filozófiai iskoláiról volt híres.

²⁹ *Šiwa širētın xürē*. Documentation of Mongolian Monasteries Project, 2007 <http://mongoliantemples.org/mn/2020-07-08-04-38-38/old-aimags-in-mongolian-mn/120?view=oldtemplenn>.

Főként fiatal nők recitálták a szöveget fejből.³⁰ Bigčü Čandi őrizte ezt a hagyományt a szocializmus alatt, és élesztette újjá a 2010-es években. Garčigsaju (1925–2015) volt a vidéken az utolsó női tantrikus gyakorló.

Egy kisebb kolostor, a Bor burgasnī dugan vagy Burgasīn xürē egykor Said wangīn xošū zászlóaljban állt, mint a Širētīn xürē rendháza (GPS: N 49°17', E 100°29'), a mai Öndör-Ulān járás 1. Bag területén (régi Ajarga brigád) a Bor burgas ('Füzes') folyó partján, magashegységi területen. Az 1860-as években alapult kolostor két szentélyépületéhez 40 szerzetes tartozott, akik a Širētīn xürē kolostorból érkeztek. A szerzetesek a régi Bor burgasnī owōt tisztelték a nyár első havában, Avalokitešvara recitációt tartottak a nyár középső havában, a Maitreya körmenetre pedig az ősz első havában került sor. Yama volt a kolostor tanvédője. A kolostort 1937-ben bezárták, 1939-ben lerombolták.³¹

A Širētīn xürē hagyományát Širētīn xürē Šiwa širēt gegēnī Dečenrawjailin xīd (tib. bde chen rab rgyas gling, 'Nagy boldogságot terjesztő sziget', GPS N 47°32', E 100°13') néven, új kolostor alapításával élesztették újjá Čulūt járásközpontban. S. Dašsündew és N. Janraijaw szerzetesek kezdeményezték a felélesztést 1992 júniusában a hívek közössége, valamint egy helyi lakos, Arced támogatásával. Kezdetben a házasságkötő terem fajurtját használták szertartások megtartására. Bakula rinpocshe (1918–2003), tibeti buddhista szerzetes, egykori indiai nagykövet, a mongol buddhizmus felélesztésének jeles képviselője 1994-ben tett látogatást a helyszínen. J. Mönxbat, O. Galsannamjil és U. Otgonbayar kezdeményezésére 2004-ben szentély épült a hívek adományából, illetve a Kandzsúr kötetei és Šrīdevī szobra is az évben érkeztek. 2007-ben a kolostornak nyolc szerzetese volt, akik havi és éves ünnepeken tartottak szertartást: *Cogčīn* (tib. *tshogs chen*), azaz mindennapi ima szertartást a holdhónap 3. napján, az Orvos Buddha szertartását 8-án, *Cogčīd* rituálét (tib. *tshogs mchod*, szkr. *gānapūja*) 15-én, 25-én, 29-én, valamint a megholtakért az *Oroin Yerōl* és *Ganjūr* szertartást. A szentély faépülete 10×10 méteres; két kőoroszlán és két imamalom állt előtte. Apátja J. Mönxbat. A kolostor a Sünčīn ül hegység előterében áll a Čulūt-folyó északi partján. Nyugaton az Owō ül hegy, keleten a Sünčīn dōd űjūr hegyvonulat határolja. A szerzetesek a magashegységi Sünčīn ül vonulatnál mutatnak be áldozatot.

A kolostornak jelenleg tíz szerzetese van. Mivel a régi szentélyépület állapota leromlott, 2022-ben D. Cend rokonai és helyi hívők kezdeményezésére és támogatásával új, tágas, csodálatos szentélyépület épült, amelyet számos, új, hatalmas kegytárgy díszít. Az eddig kevés figyelmet kapott Šiwa širēt láncolat

³⁰ Cedandamba et al. 2009: 230.

³¹ *Šiwa širētīn xürē*. Documentation of Mongolian Monasteries Project, 2007 <http://mongoliantemples.org/mn/2020-07-08-04-38-38/old-aimags-in-mongolian-mn/120?view=oldtemplemn>.

tevékenységének feltárására 2022-ben és 2023-ban tudományos konferenciát rendeztek Ulánbátorban, és részletes kutatások kezdődtek. A kolostor távlati terve az egyszeri új megtestesülés palotájának és a szerzetesek szállásának a megépítése.³²

Luwsan šiwa Hangáj-hegységhez írt áldozati szövege

Luwsan šiwa fanyomatos, gyűjteményes köteteit a Mongol Nemzeti Könyvtár őrzi. A füstáldozatok (hal. *san*, tib. *bsangs*) között, a Hangáj csúcsa, az Otgontenger tiszteletére írt szöveg után található a Hangáj kán, nagy isten fohászáldozata: A vágyott reményeket beteljesítő című mű (S: NL10680-068, *Lha chen Hang ka'i rgyal po'i gsol mchod 'dod pa'i re bskong zhes bya ba bzhugs so*, ff. 12r–16v, 52 x 10 cm-es papíron 46 x 7 cm keretű, 6 soros szöveg). A Hangáj-hegységhez és különböző vonulataihoz, vizeihez több szerzetes írt áldozati szöveget.³³ A tibetiek és mongolok úgy tartják, hogy a hegységeknek van egy ura, helyszelleme, illetve több helyszellem (hal. *lus sawdag*, tib. *klu sa bdag*, *gzhi bdag*, szkr. *nāga*) lakik a vidék hegyeiben, völgyeiben, vizeiben, erdőiben, szikláiban, növényeiben, akik befolyásolni tudják a környék lakosainak életét, a terület időjárását, a jószág jóllétét, a családok gyarapodását.³⁴ Tiszteletükre, jóindulatuk elnyerésére időről időre áldozatot kell bemutatni. A Hangáj-hegység ura, Hangáj kán (hal. Xangai xan, tib. *Hang ka'i rgyal po*), helyi tanvédő, egyben hadistenség,³⁵ akinek palotáját a szöveg röviden ismerteti.

Šiwa širēt áldozati szövege, amelyet a szertartást végző szerzetes az obó áldozati halomnál olvas – más füstáldozatokhoz hasonlóan – az alábbi részekből áll: felkészülés az áldozatra: különböző füstölők és javak égetése, áldozatok előkészítése, a gyakorló elhelyezkedése, felkészülés a rítusra; az istenség és kíséretének meghívása; az áldozatok átadása; magasztalás; kérések megfogalmazása; kolofon. Ezután áldozatisütemény-felajánlás következhet. A mű áldással ér véget.

³² Šiwa širēt *gegēntnī cogcolbor*. <https://shireetgeegen.mn/>.

³³ Wallace 2015a, 2015b; Teleki 2017, 2019, 2022, 2023.

³⁴ A nomádok és a természet viszonyáról lásd Avar 2014.

³⁵ A hadistenségekről lásd Birtalan 2013.

A szöveg fordítása

Hangáj kán, nagy isten fohászáldozata: A vágyott reményeket beteljesítő
NAMO GURU³⁶

Ha valaki a régió ura, helyszellem, nagy isten, Hangáj kán tiszteletére fohászál-
dozatot kíván bemutatni: égessen füstálldozati javakat, fehér és vörös szantálfát,
áloét, szerecsendiót, borókát, havasszépét és egyéb, mindenféle illatos [növényt],
a három fehér ételt,³⁷ a három édeset³⁸ és egyéb étkeket, gabonamagvakat, kel-
méket, selymeket, ágakat³⁹ és gyümölcsöket vajas árpaliszttal,⁴⁰ hogy [illatos]
füstjük betöltse az eget és a földet! Továbbá készítse elő a tea, alkohol, tej és
étel legjavát,⁴¹ arany italálldozatot,⁴² áldozati süteményt,⁴³ pazar áldozatot,⁴⁴
[szalagos] nyilat, tükröt, [szalagos] lándzsát, íjat és nyilat, kardot, páncélt és
más fegyvereket, valamint a két vizet tartalmazó áldozatsort⁴⁵ és hangszert!⁴⁶ Ha
mindez valóságban rendelkezésre áll, az kiváló; ha nem, akkor elég elképzelni
őket! (12v) A gyakorló helyezkedjen el ülőhelyén, és készüljön elő az Oltalo-
mért folyamodás, a Bódhicsitta felkeltése, a Négy mérhetetlen imájával és az
ezen való szemlélődéssel,⁴⁷ majd gurujógája⁴⁸ alapján szentelje fel a füstálldozati
javakat, az áldozati süteményt, a pazar és a többi áldozatot a hat mantrával és
a hat mudrával⁴⁹ zene kíséretében:

³⁶ Szkr. „Hódolat a Mesternek!”

³⁷ Tib. *dkar gsum*, tej, vaj, joghurt; hal. *sū, tos, tarag*.

³⁸ Tib. *mngar gsum*, cukor, melasz, méz; hal. *jögīn bal, buram, mösön čixer*, 'méz, nádcukor, cukorka'.

³⁹ Tib. *shing*, 'fa'.

⁴⁰ Tib. *phyer mar*, árpaliszt és vaj összegyúrva (hal. *tos, guril*). Ha nincsen a szertartáshoz készült áldozati sütemény (szkr. *bali*, tib. *gtor ma*, hal. *balin*), akkor ezt szokás felajánlani.

⁴¹ Tib. *phud*. Mongóliában a tejes tea elkészültekor az első csészét Buddhának ajánlják fel. A mongol *dēj* kifejezés, 'valaminek a java, zsengeje, legjava', például *idēnī dēj*, 'az étel legjava' megfelel a tibeti *phud* kifejezésnek. Ez arra utal, hogy az istenségnek mindennek a legjavát ajánlják fel.

⁴² Tib. *gser skyems*; hal. *serjim*, Mongóliában általában pálinkaáldozat. Tibetben árpasör.

⁴³ Tib. *gtor ma, mchod gtor*; hal. *balin*. Áldozati tészta.

⁴⁴ Tib. *spyan gzigs*, szemgyönyörködtető, drága ajándékok az istenségeknek. A haragvó istenségeknek Mongóliában felajánlott pazar javak: puska, páncél, ásó, kapa és egyéb fegyverek, szerszámok.

⁴⁵ Tib. *chu gnyis nyer spyod*. Az áldozati sor az alábbi tartalmú kelyheket foglalja magában: két víz, virág, füstölő, méces, illatvíz, étel.

⁴⁶ Tib. *rol mo*, általában csengő vagy kétfenekű dob.

⁴⁷ Tib. *skyabs 'gro, sems bskyed, tshad med bzhi*: az Oltalomért folyamodás ima (tib. *skyabs 'gro*, hal. *Itgel*) részei. Ez az ima és szemlélődéssorozat a megszokott prelúdium a tantrikus meditációkhoz. A *bsgom pa* itt az ürességtermészeten való elmélkedést is jelenti, mielőtt az istenség magzótagja megjelenik.

⁴⁸ Tib. *lha 'i rnal 'byor*; szkr. *guruyoga*.

⁴⁹ Tib. *sngags drug phyag rgya drug gi rgyud*. A hat mantra és a hat mudra tantrája. Vö. <https://garchen.net/wp-content/uploads/2020/06/6-Mantras-6-Mudras.pdf>.

HRĪH

A tudást hordozó Padmasambhava,⁵⁰

*Atīša,⁵¹ a dicső III. Dalai láma,⁵²

Vajradhara földi megtestesülése: Luwsanprinlei⁵³ és a többi

Jelenlegi és egykori lámák⁵⁴ áldása hulljon esőként!

A boldogság és jólét forrása, a Győzedelmes⁵⁵ tana,

A Lobzang Drakpa néven ismert Congkhapa⁵⁶ tana,

Valamint a gyakorlók⁵⁷ védelmére fogadalmat tett

Hangáj, nagy isten, kíséreteddel együtt jöjj ide!

A spontánul keletkező nagy boldogság⁵⁸ széles egéből

A Tan védelméért négyféle tettnek⁵⁹ megfelelő

Négyféle testben mutatkozó Hangáj kán,

Kiséreteddel együtt jöjj ide!

Idézd fel a szent mesterek, az első guru és hagyományláncolatához tartozó szerzeteseinek

Utasításait és fogadalmadat!⁶⁰

Hogy fogadalmas tettem megfelelően megvalósuljon,

Kiséreteddel együtt akadálytalanul jöjj ide!

---

⁵⁰ Tib. slob dpon Pad ma 'byung gnas. Padmasambhava (VIII–IX. század), oddiyánai tantrikus mester, a tibeti vajzsrajána buddhizmus, az első megtérést jelentő nyingmapa rend megrementője, a Szamje kolostor (779) alapítója.

⁵¹ Vélhetően a Vikramašīla kolostor mestere, *Atīša Dīpaṅkara (982–1054), a második tibeti megtérés vezéralakja, a kadampa rend alapítója.

⁵² A III. Dalai láma, Szönam Gyatso (Bsod nams rgya mtsho, 1543–1588). A mű szerzője csodásan játszik e lámák nevének jelentésével.

⁵³ A fentebb említett halha Jaya Paṅḍita (1642–1723), a szöveg szerzőjének egyik mestere.

⁵⁴ A tibeti szöveg emendálva: *pas* => *pa 'i*.

⁵⁵ Sákjamuni buddha egyik jelzője.

⁵⁶ Congkhapa (Tsong kha pa Blo bzang grags ba, 1357–1419), a tibeti gelukpa, azaz erényrend vagy sárga süveges rend megalapítója, akinek tana Mongóliában széles körben elterjedt.

⁵⁷ Tib. *bstan 'dzin*. A tan tartói, tanítók.

⁵⁸ Tib. *bde chen*, szkr. *mahāśukha*.

⁵⁹ Tib. *'phrin las bzhi*. Négyféle (fogadalmas) tett vagy megnyilvánulás, amellyel egy adott istenség békés, terjesztő, hatalom alá hajtó és erős formában mutatja meg magát. Ez utóbbi lehet bármiféle ártó mágia, vagyis olyan „kegyetlen” tett, amely a célszemély akarata ellenére következik be.

⁶⁰ Hangáj kán ígéretet tett a Tan védelmére, és a gyakorló kéri, hogy gyakorlatát, áldozatát, tevékenységét biztosítsa.

Előttem, az égen,
 Négyyszögletű, négy kapujú,
 Drágakövekből álló, káprázatos isteni palotában
 Gyöngyosorokkal, csengettyűkkel és harangokkal díszes,
 Balkonnal és mellvéddel (13r), drágakő csúcsdísszel és
 Mindenféle kellemmel ékes palotában
 Sokféle drágakő tündöklő trónusán
 A Tan ellenségeit megtéríteni képes, erős Hangáj kán,
 Ki fehér testszínű, egyarcú, két karú,
 Jobb kezében vadzsrát, bal kezében drágakővel teli tálat tart,
 Kinek testét és fejét selyemruha fedi,
 Kit hitvесе, fia és tanácsadói vesznek körbe,
 Az örömteli trónuson mosolyogva helyezkedj el!

HRĪH

A nagy boldogság és bölcsesség tantestének lényegéből
 Jól keletkezett, mantrával és mudrával felhatalmazott,
 Eget betöltő, áldozati füstfelhő
 Hangáj, nagy istent és kíséretét örvendeztesse meg!

Az előkészített és elképzelt isteni javakból keletkező
 Illatos áldozati víz⁶¹ tóként hullámozzon,
 Hegyi, pusztai és vízi virágok viruljanak,
 Sokféle fa és gyógynövény füstje gomolyogjon,
 Hangáj, nagy isten, kíséreteddel együtt fogadalmad teljesítsd!
 Fogadalmad teljesítsd, és a szent Tan gyakorlóit
 Minden külső és belső kedvezőtlen körülménytől, akadálytól szabadítsd meg,
 Hozz bőséget és teljesíts minden vágyat!

Nagy-nagy olaj- és vajmécesest gyűjtök,
 Kámforral, sáfránnyal kevert illatvíz hullámzik
 Százízű ételt felhalmozva, isteni étek és
 Cintányér, nagy kagylókürt és mindenféle zene hangjával [áldozok/megörven-
 deztetek, ezért] (13v)
 Hangáj, nagy isten, kíséreteddel együtt fogadalmad teljesítsd!
 Fogadalmad teljesítsd, és a szent Tan gyakorlóit

---

⁶¹ Érthető úgy, hogy az illatos (füst) és ízletes áldozati javak tó(víz)ként kavargóznak, ám a szövegekörnyezet inkább a külső áldozatok felsorolására utal, amelyek első tagja az áldozati víz (tib. *mchod yon*). A külső áldozatok felsorolása a következő lábjegyzetben olvasható.

Minden külső és belső kedvezőtlen körülménytől, akadálytól szabadítsd meg,
 Hozz bőséget és teljesíts minden vágyat!
 A fentiekhez hasonló módon a külső és belső,⁶² az öt érzékszerv jelképeivel⁶³
 telt földdel,⁶⁴
 A hét királyi drágakővel,⁶⁵ a nyolc szerencsés jellel,⁶⁶
 Tea, sör, vajas árpaliszt, arany italáldozat⁶⁷ italokkal,
 Minden kellemes, égi és földi jóval, gazdagsággal [áldozok/megörvendeztetlek,
 ezért]
 Hangáj nagy isten, kíséretteddel együtt fogadalmad teljesítsd!

Kámfor, sáfrány, szálfafa, szerecsendió,
 Tagara, lednek,⁶⁸ havasszépe,
 Szantál, álóé, boróka, mindenféle illatozó [növény] égetésének
 Isteni ösvényt [eget] betöltő füstfelhőjével [áldozok/megörvendeztetlek, ezért]
 Hangáj nagy isten, kíséretteddel együtt fogadalmad teljesítsd!

Továbbá a megörvendeztető, pazar javak átadása:
 Varázserővel bíró nyereg és kantár, díszes hátas,
 Ijesztő, hosszú szőrű fekete hím és nőtény jak,
 Díszes, aranyos kecskék és juhok [-kal áldozok/megörvendeztetlek, ezért]⁶⁹
 Hangáj, nagy isten, kíséretteddel együtt fogadalmad teljesítsd!

Szarvas, őz, hegyi juh, szajga,
 Antilop, jávorszarvas, pézsma, vaddisznó, kutya,
 Garuda, keselyű, kuvik, bagoly,

⁶² A külső áldozatok (tib. *phyi mchod*): kézmosó víz, lábmosó/szájöblítő víz, virág, füstölő, mécses, illatos víz, étel, zene. A belső áldozat (tib. *nang mchod*) vért, vizeletet, alkoholt vagy egyéb tantrikus jelentésű javakat foglal magában.

⁶³ Tib. *'dod yon lnga*. Az öt érzékszerv jelképei.

⁶⁴ Tib. *sa gzhi*, föld, világ, világmindenség. Vagyis a rituális felajánlásokhoz hozzáképzeli, hogy az a földdarab tele van mindenféle jóval.

⁶⁵ Az egyetemes uralkodó hét drágakőve (tib. *rgyal srid rin chen bdun*, hal. *xan törin dolön erdene*): tankerek, kívánságot teljesítő drágakő, királyné, miniszter, elefánt, ló, hadvezér. Részleteit lásd Kelényi-Vinkovics 1995.

⁶⁶ A nyolc szerencsés jel vagy nyolc nemes szimbólum (tib. *bkra shis rtags brgyad*, hal. *naiman taxil*): tankerek, kagylókürt, ernyő, győzelmi zászló, halak, végtelen szerencsefonat, lótusz, kancsó.

⁶⁷ Alkohol formájában (tib. *gser skyems*, hal. *serjim*).

⁶⁸ Tib. *na gi*. Borsószerű mag. A lednek költői kép.

⁶⁹ A tibeti és mongol kultúrkörben gyakori egy-egy jószág selyemkendővel való jelölése, amely arra utal, hogy a szellemisteneknek ajánlják, jelképesen feláldozzák (tib. *tshe thar*, hal. *seter*). Az ekként feláldozott jószág (*seterlex*) érinthetetlen, hegykultusznál az adott állatot szabadon engedik, a hegy szellemének ajánlják.

Héja, szakállas keselyű,⁷⁰ varjú rajok [-kal áldozok/megörvendeztetlek, ezért]
Hangáj, nagy isten, kíséreteddel együtt fogadalmad teljesítsd!

Szájtató, vicsorgó, vad tigris és leopárd,
Nagy medve, farkas, vadkutya, róka, hiúz,
Ezen arany vadzsrával és drágakövekkel teli tállal,
Ragyogó drágakővel, ezüst tállal és vashoroggal (14r) [áldozok/megörvendez-
tetlek, ezért],
Hangáj, nagy isten, kíséreteddel együtt fogadalmad teljesítsd!

[Zászlós] lándzsa, fejsze, nyíl, íj, lasszó,
[Szalagos] íj, tükör, drágakő tál,
Sok selyemmel díszes vért,
Éles, hegyes és mindenféle fegyverrel [áldozok/megörvendeztetlek, ezért]
Hangáj, nagy isten, kíséreteddel együtt fogadalmad teljesítsd!

A BHRŪM szótagból keletkező széles, drágakő edényben
A három fehér, három édes, drágakő,⁷¹ mindenféle termés,⁷²
Gabonából, nektárból, húsból és vérből gyúrt áldozati tésztákat
A makulátlan bölcsesség nektárjává felszentelem,
Hangáj, nagy istennek és kíséretének átadom.⁷³
Fogadd örömmel, és a szent Tan gyakorlóit
Minden külső és belső kedvezőtlen körülménytől, akadálytól szabadítsd meg,
Hozz bőséget és teljesíts minden vágyat!

HRĪH

Az abszolút valóság szférájából⁷⁴ békés, terjesztő, hatalma alá hajtó, kegyetlen⁷⁵
és a többi,
Mindenféle formában színjátékként⁷⁶ megtestesülő,
Buddha tanát védelmező erejű
Hangáj, nagy isten, kíséreteddel együtt magasztallak!

⁷⁰ Tib. *byan rlag* => *bya rlag*.

⁷¹ Nemesfém vagy drágakő.

⁷² Tib. '*bras*, 'termés', '*bras bu*, 'gyümölcs'.

⁷³ Itt ér véget az áldozati javak felsorolása.

⁷⁴ Szkr. Dharmadhātu.

⁷⁵ Alább a négy tett részletezése következik.

⁷⁶ Tib. *zlos gar*. Fontos tantrikus princípiumra utal, nevezetesen, hogy a buddhák különféle – főként haragvó – megnyilvánulásai csupán színjátéknak tekinthetők, amely számunkra felfoghatatlan.

A második Győzedelmes, a szent Congkhapa
Tanát őrző személyeket, minket és az adományozókat
A négyféle tett által restség nélkül védelmező
Nagy hadisten, kíséreteddel együtt magasztallak!

Hogy mi, mesterek, tanítványok és adományozók kíséretünkkel együtt
Betegségtől, ártalmaktól, idő előtti haláltól,
Minden emberi és nem emberi bajtól és ártalomtól (14v) [mentesek legyünk],
Áldott, békés⁷⁷ tevékenységed vidd végbe, kérlek!

Kíséretet, vagyont, egészséget, boldogságot,
Hosszú életet, jólétet, érdemet, hírnevet, életerőt,
Elméletet és gyakorlatot, erényt, a Tan cselekedeteit és a többit
Növekvő holdhoz hasonlatosan gyarapítsd!

A három világ, minden lény, azok
Étele és gazdagsága, javai, minden vágyott szükséglete,
Miként eszükbe jut, minden időben,
Azon nyomban hatalmad alá hajtó cselekedeted által valósítsd meg!

Ha béke, gyarapítás és hatalom alá hajtás által nem sikerül megszelídíteni,
Akkor a tévhitű, rosszindulatú, ártó akadályozókat
Mészárló, fájdalmas, űző, bénító, zsibbasztó cselekedettel
Egy szempillantás alatt zúzd porrá!

Hangáj, nagy isten és kíséreted
Nékünk, mestereknek, tanítványoknak és kíséretünknek,
Három napig őrszem, három éjjel éjjeliőr [legyetek],
A távoztó kísérvétek, az érkezőt fogadjátok!

A területen általában és kiváltképp e régióban
Ember és jószág betegséget, vizzályt, zavart,
Fagyot, aszályt,⁷⁸ éhezést, nyomort és a többit
Maradéktalanul csillapíts; hozz békét és jószerencsét!
Ember és jószág veszteség, farkasvész, rablás,
Átok, botrány, pereskedés és a többi

---

⁷⁷ A békés megnyilvánulásra terapeutikus (már bekövetkezett bajok orvoslása), valamint profilaktikus (bekövetkező bajok megelőzése) ismérv is jellemző.

⁷⁸ E rész a mongol nomádok valós életének gondjait mutatja be, mint állatvész (*malin öwčin*), téli állathullás (*jud*), aszály (*gan*).

Nem kívánttól, szenvedéstől, kártól és ártalomtól
Mindvégig védj⁷⁹ minket és légy oltalmazónk!

A tíz égtáj⁸⁰ földjén jólét és szükségletek kincstára,
Brahma, Indra, Csakravartin,⁸¹
Nāga király, a világ minden hatalmasának (15r)
Szerencséjét, áldását, dicsőségét, hírnevét maradéktalanul add meg nekünk!

Röviden: nekünk és kíséretünknek
Otthon és külhonban, bármerre járunk és vagyunk, bármit is teszünk,
Elválaszthatlanul, mint az árnyék
A restség nélküliség tetteit teljesítsd!

A második Győzedelmes, Lobzang Drakpa⁸² tana és
A Tant gyakorló szerzetesrend gyülekezete töltse meg e helyet!
A magyarázat és a gyakorlat terjedjen!
A nagy boldogság, jó szerencse gyarapodjon!

Ezt a Hangáj kán, nagy isten fohászáldozata: A vágyott reményeket beteljesítő című művet, [amikor] a hanyatlás idején a dicső Vajrapāni színjátékként szerzetesruhát öltött, és Jaya paṇḍita Blo bzang 'phrin las dpal bzang po-ként testesült meg, az Öszentsége⁸³ érdemtelen tanítványai közé tartozó hontalan vándor, szolga, alázatos tanítvány, a mihaszna Blo zhi⁸⁴ nevű szerzetesként [Öszentsége] lábának porát fejemre véve [azaz hódolattal leborulva] saját lakóhelyem urának efféle (áldozattal) kedvező körülmények megvalósulásában segítséget nyújtó lelkiütellet korábbi szerzetesek szájhagyományára támaszkodva írtam. E kézirat megalkotásával a második Győzedelmes tana terjedjen, és sokáig virágozzon! Legyen áldás!

SVASTI

Ha itt a helyszellemeknek áldozati sütemény⁸⁵ kívánsz felajánlani, (15v) akkor egy áldozati süteményestálra készíts a három fehér és a három édes elegendőből áldozati tésztát golyócskákkal! Ha nincs ilyen, akkor fehér ételek, illetve más

⁷⁹ Tib. *bsung* => *bsrung*.

⁸⁰ A tíz égtáj a négy fő-, a négy mellékégtáj, fent, lent.

⁸¹ Szkr. *cakravartin*, univerzális uralkodó.

⁸² Congkhapa neve.

⁸³ A halha Jaya paṇḍita Luwsanprinlei volt Luwsan šiwa egyik mestere.

⁸⁴ Teljes nevén Blo bzang zhi ba, azaz Luwsan šiwa.

⁸⁵ Tib. *gzhi bdag gtor ma*, hal. *šawdag dorom*, helyszellemek áldozati tésztája.

is jó. A *Sangs rgyas chos tshogs ma*⁸⁶ imával folyamodj oltalomért, és keltsd fel magadban a megvilágosodás gondolatát, majd elmélkedj a négy mérhetetlen. Felvéve a Nagykönyörületű [Avalokitešvara] [isteni] büszkeségét:⁸⁷ OM VAJRA AMR̩TA mantrával megtisztítod,⁸⁸ a SVABHĀVA mantrával üressé teszed.⁸⁹ Az ürességszférából OM szótagból létrejövő széles drágakő edényekben az OM fényébe olvadásból keletkező áldozati sütemény a minden egyes érzékszervet kielégítő isteni javakból álló öt érzékszerv kellemeinek kifogyhatatlan nektár-tengerévé válik.⁹⁰ Az OM ĀḤ HŪM-ot háromszor elmondva megáldod. A saját szíved HRĪM szótagjából áradó fény a tájon és régióban élő minden helyszellemre és oltalmazóra VAJRA SAMĀDZA’H.⁹¹

Leborulok a Szerencsésen érkezett⁹² Prabhūtaratna előtt!

Leborulok a Szerencsésen érkezett Szent Surūpa előtt!

Leborulok a Szerencsésen érkezett „Lebegő formabirodalom” előtt!

Leborulok a Szerencsésen érkezett „Minden veszélytől elválasztó” előtt!

NAMAḤ SARVA TATHĀGATA AVALOKITE. OM SAMBHARA SAMBHARA HŪM – ezt 7-szer vagy 21-szer elismételve áldd meg [az áldozati süteményt]!

Ezzel az öt érzékszervet, azaz a látást, hallást, szaglást, ízlelést, érintést magában foglaló áldozati süteményt az Öt hosszú életű nővérnek, a Tizenkét oltalmazónak,⁹³ Hangáj kánnak és a többi régió és helyszellemnek, helyistennek (16r), a mindig a természetben lakóknak, különösen a Selenge, Dulān, Xarā, Terxi, Namnan⁹⁴ és a többi területet óvó és védő, pozitív erőknak örvendő istenségnek, nágáknak, helyszellemeknek, embereknek, nem embereknek, ártó szellemeknek, régió és helyszellemeknek – akik anyaként szeretnek minket, és nővérként közel állnak hozzánk – átnyújtom, hogy örvendjenek! Fogadják kedvezően! Az egész terület, de kiváltképp mi, gyakorlók, mesterek, tanítványok és az adományozók sokasodjunk, gyarapodjunk, vétkeinkre, hibáinkra helyes magatartás jöjjön, ne irigység! Légy menedékünk és oltalmazónk! Vágyaink akadálytalanul, maguktól teljesüljenek! Tégy minket vagyonban és ismerősben gazdaggá!

⁸⁶ Az Oltalomért folyamodás ima része. Fordítása: Buddha, a Tan és a Közösség kiválóságához megvilágosodásomig oltalomért folyamodom, adományozás és egyéb tetteim által a lények hasznára érjem el a buddhaságot!

⁸⁷ Az istenséggel való azonosulás egyfajta büszkeséggel jár.

⁸⁸ OM VAJRA AMR̩TA KUNḌALI HANA HANA HŪM PHAṬ.

⁸⁹ OM SVABHĀVA ŚUDDHĀH SARVA DHARMĀḤ SVABHĀVA ŚUDDHO ’HAM.

⁹⁰ Ez a helyszellemek eledele lesz.

⁹¹ ’Vadzra gyülekezet’.

⁹² Szkr. Sugata, Buddha egyik neve.

⁹³ Tib. Tshe ring mched lnga és Bstan ma bcu gnyis. Hegységek istennői, Śrīdevī tanvédő istennő kísérői.

⁹⁴ Folyók és hegyek a Hangáj északi vidékén.

Szándékom ereje és
 Az Akként érkezett⁹⁵ adakozásának ereje
 A Dharmadhatu erejével
 Minden célunk, minden vágyunk,
 Minden annak rendje-módja szerint⁹⁶
 E világon maradéktalanul⁹⁷,
 Akadály nélkül valósuljon meg! – ekként az Igazság fogadalom mondása,⁹⁸
 Minden dolog, Minden vétek, ami van, Hunyorgó csillag és a többi fohászt és
 imát, ahogy tetszik [helyes], mormold el!
 Ezt a magas származású, hívő, nemesi családból való szerzetes, Erxem toin Blo
 bzang tshe brtan dbang phyug⁹⁹ (16v) ösztönzésére, korábbi lámák szájhagyománya
 alapján Blo zhi nevezetű írta. Az erény terjedjen! Legyen áldás!

NAMO GURU

A könyörületes, dicső felség, Avalokitešvara!
 Miután szemmel láthatóan lakoddá¹⁰⁰ tetted e támaszt¹⁰¹
 Az elviselhetetlen¹⁰² betegségek, szenvedés és kínok
 Gyors megszűnésének áldását hozd!

Az élet kialakításának¹⁰³ elvetése után rögvest
 A legkiválóbb föld, a Sukhāvātī mennyországba való
 Születés után annak vezetője, Amitābha
 Legfőbb tanítványává váljak!

E széles föld buddhái és bódhiszattvái,
 Pratyékabuddhái, srávakái, igazságot elért srávakái,
 A tévedhetetlen oksági láncolat ereje által
 Hamar legyen imám szerint!

⁹⁵ Szkr. Tathāgata, tib. De bzhin gshegs pa, Buddha egyik jelzője.

⁹⁶ Tib. *ci rigs pa => ci rigs par*.

⁹⁷ Tib. *ma lus pa => ma lus par*.

⁹⁸ Tib. *Bden stobs brjod, Chos rnam thams cad, Sdig pa ci yang, Skar ma rab rib*. Ezek különböző rövid, négy soros imák lehetnek.

⁹⁹ Er khem to yon Blo bzang tshe brtan dbang phyug. Helyi nemesi sarj, pontos kiléte ismeretlen.

¹⁰⁰ Tib. *mngon gsum bstan pa*. Emendálva: *mngon sum bsten pa*.

¹⁰¹ Tib. *rtēn*, hal. *šūtēn*, 'támasz', buddhista ábrázolás, sztúpa, vagy könyv, amely a meditáció támaszául szolgál.

¹⁰² Tib. *mi zad*, 'fogyhatatlan'. Emendálva: *mi bzad*.

¹⁰³ Tib. *'du byed*. Az oksági láncolat 12 elemének és az öt aggregátumnak egyike.

Összegzés

A bemutatott rítus a Hangáj-hegység gazdaszellemét, Hangáj kánt és kíséretét örvendezteti meg különböző áldozatokkal, és kéri kegyelmüket. A szöveg szinte egésze versben íródott (9 szótag/sor), nyelvezete választékos, amely Luwsan šiwā tökéletes tibeti nyelvtudására utal. A kolofon elárulja, hogy mennyire nagyra becsülte mesterét, a halha Jaya paṇḍitát, valamint hogy a szöveget az ojrát hadifogság után írta. A szöveg sajtósága Hangáj kán részletes bemutatása mellett az illatos füstáldozatnál és az állatok jelképes feláldozásánál szóba kerülő, Hangáj-hegység flórájára és faunájára utaló szavak. Az időjárás képei a mongol valóságot tükrözik. A szöveget ma a Mongol Nemzeti Könyvtár őrzi, a szent gyűjteményes kötete 2023-ban megjelent, de a felélesztett kolostor szerzetesei egyelőre nem recitálják. A kutatás jelen állapotában nem megállapítható, hogy a szöveget széles körben használták-e az 1937-es kolostorrombolások előtt, de feltételezhetően nem. Mindenesetre használatát érdemes újra bevezetni, a szöveg mongol fordítását elkészíteni.

Felhasznált irodalom

Elsődleges források

- Blo bzang zhi ba XVIII. század. *Lha chen Hang ka'i rgyal po'i gsol mchod 'dod pa'i re bskong zhes bya ba bzhugs so* [Hangáj kán, nagy isten fohász-áldozata: A vágott reményeket beteljesítő]. Mongol Nemzeti Könyvtár S: NL10680-068, Ulánbátor, fanyomat, ff. 12r–16v.
- Lokesh Chandra 1960. *Eminent Tibetan Polymaths of Mongolia based on the work of Ye-śe-thabs-mkhas entitled Bla ma dam pa rnams kyi gsung 'bum gyi dkar chag gnyen 'brel drag gso'i me long zhes bya ba*. New Delhi (Sata-pitaka Series Vol. 16, Mongol-Pitaka Vol. 5).
- Sainjargal, T. – Oyūnjargal, O. (eds.) 2023. *Xalxān Sain noyon aimgīn noyod, xutagt, xuwilgādīn ug ex* [A halha Sain noyon kán megye nemeseinek, szentjeinek, újjászületéseinek története]. Bot' 2. Ulánbátor.
- Soninbayar, Š. 1998. Xamba Šiwā širēt xutagt Luwsan (*Lhun grub bde ba: Bstan pa'i gsal byed shri ke tu blo bzang zhi ba'i gsung 'bum gyi lung mnos pa'i dkar chag brgyud rim dang bcas pa bzhugs so* [Lxündüwdewa: A Tant megvilágító Širēt Luwsanšiwa gyűjteményes műveinek olvasási hagyományának tartalomjegyzéke és hagyományláncolata]. *Lawain egšig*, Ulánbátor, 50–58.

Felhasznált másodlagos szakirodalom

- Avar Ákos 2014. *A természet és az állatok a mongol gondolkodásban*. Budapest.
- Birtalan Ágnes 1996. „Obó hagyományok a mai Mongóliában.” In: Birtalan Ágnes (szerk.) *Tanulmányok a mongol népi hiedelemvilágról*. (Őseink nyomán Belső-Ázsiában I.) Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó, 4–19.

- Birtalan, Ágnes 1998. „Typology of the Stone Cairns Obos and their Symbolical Meaning (Preliminary Report, Based on Mongolian Fieldwork Material Collected in 1991–1995).” In: Anne-Marie Blondeau (ed.) *Tibetan Mountain Deities. Their Cults and Representations*. Proceedings of the 7th Seminar of the International Association for Tibetan Studies, Graz 1995. Wien: Verlag der Österreichischen Akademie der Wissenschaften, 199–210.
- Birtalan Ágnes 2004. „A Föld és a Víz gazdaszellemeinek kultusza a nyugat-mongóliai zahcsinoknál.” In: Birtalan Ágnes (szerk.) *Helyszellemeik kultusza Mongóliában* (Öseink nyomán Belső-Ázsiában III.). Budapest: Új Mandátum Könyvkiadó, 51–68.
- Birtalan, Ágnes 2013. „Equestrian Warrior Deities in the Leder Collections. Some Aspects of the Mongolian War God.” In: Maria-Katharina Lang – Stefan Bauer (eds.) *The Mongolian Collections Retracing Hans Leder*. Vienna: Austrian Academy of Sciences, 99–110. <https://doi.org/10.2307/j.ctt1vw0qsj.13>
- Cedendamba, S. – Lxagwa, L. – Soninbayar, Š. – Luwsanbaldan, E. – Otgonbatar, R. – Amgalan, N. (eds.) 2009. *Mongolīn sūm xīdīn tūxen towčōn* [Mongol kolostorok történeti összefoglalója]. Ulānbatar.
- Dašbadrax, D. 2004. *Mongolīn xutagtūdīn namtrīn oillogo (XVII–XX zūn)* [Mongol szentek életrajza (XVII–XX. század)]. Ulānbatar.
- Ištawxai, Š. 2006. *Nom joxiol tūrwisān mongol lam narīn burtgel*. Mongolīn nomīn merged cuwral II bot’ [Könyvszerző mongol lámák listája]. Emx. Dawābayar, S. Ulānbatar.
- Kápolnás Olivér 2018. *Nejicsi szerzetes élete. A Cindamani erike (1739) című mongol nyelvű mű fordítása és szövegkiadása* (Bibliotheca Buddhologica Budapestinensis vol. 2.). Budapest: ELTE, Távol-keleti Intézet.
- Kápolnás Olivér 2020. *Nejicsi szerzetes második élete. A Süstüg-ün jula (1756) című mongol nyelvű mű fordítása és szövegkiadása* (Bibliotheca Buddhologica Budapestinensis vol. 3.). Budapest: ELTE, Távol-keleti Intézet.
- Kelényi Béla – Vinkovics Judit 1995. *Tibeti és mongol buddhista tekeresképek. Tibetan and Mongolian Buddhist Painted Scrolls*. Budapest: Hopp Ferenc Kelet-ázsiai Művészeti Múzeum.
- Lāgan, B. 2004. *Xalxīn tamga bixī xutagtūdīn towčīs* [A pecséttel rendelkező halha szentek rövid élete]. Ulānbatar.
- Lessing, Ferdinand 1942. *Yung-ho-kung. An Iconography of the Lamaist Cathedral in Peking. With Notes on Lamaist Mythology and Cult*. In collaboration with Gösta Montell. Mölnlycke: Elanders Boktryckeri Aktiebolag.
- Süxbatar, O. 1999. „Xangai xanī sangīn sudar” [A Hangáj-hegység füstáldozata]. In: Xürelbatar, L. (ed.): *Lamīn Gegēn Luwsandanjanjancaṅ (1639–1704)*, Erdem šinjilgēnī bičig. Ulānbatar, 79–85.
- Teleki Krisztina 2017. „A Hangáj-hegység főbb szentjei, áldozati szövegei.” In: Hamar Imre – Gelle Zsóka – Kósa Gábor (szerk.) *Szent hegyek a buddhizmusban*. (Bibliotheca Buddhologica Budapestinensis vol. 1.) Budapest, 189–208.
- Teleki, Krisztina 2019. „Khalkha Zaya Pandita’s Smoke Offering Rituals to the Khangai Mountain Range.” In: Wallace, Vesna, A. (ed.) *Sources of Mongolian Buddhism*. Oxford University Press, USA, 207–225. <https://doi.org/10.1093/oso/9780190900694.003.0010>
- Teleki, Krisztina 2022. „Lamiin Gegeen’s Smoke Offering Ritual to the Khangai Mountain Range.” In: Birtalan, Ágnes – Teleki, Krisztina – Béres, Judit (eds.) *Aspects of Mongolian Buddhism 3. Tradition and Innovation*. L’Harmattan, Budapest, 102–111.
- Teleki, Krisztina 2023. „Sacred Texts devoted to Khangai Khan, the Lord of the Khangai Mountain Range Preserved in the Collections of Ulaanbaatar, Mongolia.” In: Bareya-Starzynska, Agata – Rogala, Jan (eds.) *(tdb)* University of Warsaw, Faculty of Oriental Studies. Warsaw: Publishing House Elipsa (megjelenés alatt).

- Wallace, Vesna A. 2015a. „Buddhist Sacred Mountains, Auspicious Landscapes, and Their Agency.” In: Wallace, Vesna A. (ed.) *Buddhism in Mongolian History, Culture, and Society*. New York: Oxford University Press, 221–240.
- Wallace, Vesna A. 2015b. „How Vajrapāni Became a Mongol.” In: Wallace, Vesna A. (ed.) *Buddhism in Mongolian History, Culture, and Society*. New York: Oxford University Press, 179–201. <https://doi.org/10.1093/acprof:oso/9780199958641.003.0010>

Online források

- Šiwa širētīn xūrē [Šiwa širēt kolostora]. Documentation of Mongolian Monasteries Project, 2007 <http://mongoliantemples.org/mn/2020-07-08-04-38-38/old-aimags-in-mongolian-mn/120?view=oldtemplemn> (utolsó megtekintés: 2023. május 30.)
- Šiwa širēt gegēntnī cogcolbor [Šiwa širēt szent kolostoregyüttese] <https://shireetgeegen.mn/> (utolsó megtekintés: 2023. május 30.)
- Shi re ge thu chos rje blo bzang zhi ba [Širēt corj Luwsanšiwa]. Buddhist Digital Resource Center. <https://library.bdrc.io/show/bdr:P4147> (utolsó megtekintés: 2023. május 30.)
- Trinley Wangmo, Ina (trans.) – Candler, Kay (ed.) 2018. *Six Mantras and Six Mudrās*. <https://garchen.net/wp-content/uploads/2020/06/6-Mantras-6-Mudras.pdf> (utolsó megtekintés: 2023. május 30.)

Melléklet: A tibeti szöveg átírása

Mongol Nemzeti Könyvtár, S: NL10680-068

(12r) lha chen hang ka’i rgyal po’i gsol mchod ’dod pa’i re bskong zhes bya ba
 bzhugs so/ NAMO GURU/ ’dir yul lha gzhi bdag lha chen hang ka’i rgyal po’i
 gsol mchod gtong bar ’dod pas/ bsangs rdzas tsan dan dkar dmar/ a ka ru/ dza
 ti/ shug pa/ ba lu su lu sogs dang dri bzang sna tshogs dang/ dkar gsum/ mngar
 gsum/ zas sna ’bru sna gos sna dar sna shing sna shing tog sna tshogs phye mar
 dang bcas mer bsregs pa’i du ba sa dang bar snang gi gang ba dang/ gzhan yang/
 ja phud chang phud ’o ma phud zas phud/ gser skyems gtor ma/ sbyan gzigs
 mda’ dar me long/ mdung dar/ mda’ gzhu ral gri/ go khrab sogs mtshon cha’i
 rigs dang/ chu gnyis nyer spyod rol mo dang bcas pa dngos su bshams/ ’byor
 na rab ma ’byor ma yid kyis sprul nas/ (12v) bya bar chog/ sgrub pa po gral la
 ’khod de/ thog mar skyabs ’gro sems bskyed tshad med bzhi bsgom pa sogs kyi
 spyi ltar sngon du btang nas/ rang lha’i nmal ’byor dang ldan pas bsang rdzas
 mchod gtor spyan gzigs sogs sngags drug dang phyag rgya drug gis byin gyis
 brlab ste/ rol mo dbyangs dang bcas pas/ ’di ltar/ HRĪH rig ’dzin grub pa’i slob
 dpon padma ’byung/ phul byung bsod nams gzhi gyur rgya mtsho’i dpal/ rdo rje

'chang dngos blo bzang 'phrin las sogs/ dngos brgyud bla mas byin rlabs char
 bzhin phob/ phan bde 'byung gnas rgyal ba'i bstan pa dang/ blo bzang snyan
 pa'i grags 'bar btsong kha pa'i/ bstan dang bstan 'dzin bsrung bar zhal bzhes pa/
 hang ka'i lha chen 'khor bcas gnas 'dir gshegs/ bde chen lhun grub nam mkha'i
 klong yangs nas/ bstan pa bsrung phyir 'phrin las rnam bzhi yi/ sku bzhir ston
 mdzad sprul pa'i hang ka'i rgyal/ 'khor dang bcas pa gnas 'dir gshegs su gsol/
 yongs 'dzin rtsa brgyud bla ma dam pa yi/ bka' bsgos dam bcas ji bzhin dran
 mdzod la/ bdag gi 'phrin las tshul bzhin sgrub pa'i phyir/ 'khor bcas thogs pa
 med par gshegs su gsol/ mdun gyi nam mkhar mdzes sdug gzhal yas khang/ rin
 chen las grub gru bzhi sgo bzhi pa/ mu tig do shal drin chung g.yer khas spras/
 mda' yab pu shu/d/ (13r) nor bu'i tog dang bcas/ sna tshogs yid 'ong pho brang
 chen po'i nang/ sna mang rin chen 'bar ba'i khri steng na/ bstan dgra 'dul byed
 mthu rtsal hang ka'i rgyal/ sku mdog dkar po zhal gcig phyag gnyis pa/ phyag
 g.yas rdo rje g.yon pas nor gzhong bsnams/ lha rdzas na bza' sku dang dbu la
 gsol/ btsun mo sras blon tshogs kyis yongs bskor nas/ dgyes pa'i khri la 'dzum
 zhal brtan par zhugs/ HRĪH bde chen ye shes chos sku'i ngang nyid las/ legs
 byung sngags dang phyag rgyas byin rlabs pas/ nam mkha'i khyon kun bkang
 ba'i mchod sprin gyis/ hang ka'i lha chen 'khor bcas dgyes gyur cig/ dngos
 bshams yid sprul lha rdzas las grub pa'i/ dri bzang ngad ldan mchod yon mtsho
 ltar 'khyil/ ri thang chu skyes me tog mngon bar bkra/ sna tshogs ljon shing
 sman sna'i dud sprin 'khrigs/ hang ka'i lha chen 'khor bcas thugs dam bskangs/
 thugs dam bskang nas dam chos sgrub pa yi/ phyi nang 'gal rkyen bar gcod kun
 'bral zhing/ phun tshogs 'dod pa'i don kun sgrub par mdzod/ mar dang 'bru me'i
 snang gsal che che sbar/ ga bur gur gum gyis spags dri chag 'khyil/ ro brgya'i
 zas sna cher spungs zhal zas dang/ sil snyan dung chen sna tshogs rol mo'i sgras/
 (13v) hang ka'i lha chen 'khor bcas thugs dam bskangs/ thugs dam bskangs
 nas dam chos sgrub pa yi/ phyi nang 'gal rkyen bar gcod kun 'bral zhing/ phun
 tshogs 'dod pa'i don kun sgrub par mdzod/ gong ltar rings 'gre phyi nang 'dod
 yon sna lngas sa gzhi dang/ rgyal srid rin chen bdun dang bkra shis rtags/ ja
 chang phye mar gser skyems btung ba dang/ yid 'ong lha mi'i longspyod phun
 tshogs kyis/ hang ka'i lha chen 'khor bcas thugs dam bskangs/ ga bur gur gum
 spos dkar dza ti dang/ rgya spos na gi ba shu su lu dang/ tsan dan a kar shug pa
 spos sna tshogs/ bsregs pa dud sprin lha yi lam bkang bas/ hang ka'i lha chen
 'khor bcas thugs dam bskangs/ gzhan yang dgyes pa'i spyang gzig 'bul ba ni/
 rdzu 'phrul shugs ldan sga srab rgyan mdzes rta/ rab 'jigs g.yag rog zhol chen
 pho mo dang/ mdzes pa'i rgyan ldan ra lug tshogs nmams kyis/ hang ka'i lha
 chen 'khor bcas thugs dam bskangs/ sha ba yu mo gnyan snyan rgya ru dang/ rgo
 ba kha sha gla ba phag dang khyi/ mkha' lding bya rgod srin bya 'ug pa dang/
 khra dang byan rlag bya rog tshogs nmams kyis/ hang ka'i lha chen 'khor bcas
 thugs dam bskangs/ kha gdangs mche gtsigs gtum po stag dang gzig/ dom dred

lce spyang 'phar ba wa dbye dang/ gser gyi rdo rje nor bus gang ba gzhong/ rin chen 'bar ba dngul (14r) gzhong lcags kyu 'dis/ hang ka'i lha chen 'khor bcas thugs dam bskangs/ mdung dar dgra sta mda' gzhu zhags pa dang/ mda' dar me long nor bu rin chen gzhong/ sna tshogs dar gyis brgyan pa'i go khrab dang/ mi zad rno dang sna tshogs mtshon cha 'dis/ hang ka'i lha chen 'khor bcas thugs dam bskangs/ BHRŪM las rin chen las grub snod yangs su/ dkar gsum mngar gsum rin chen bras sna dang/ 'bru bcud sha khrag spungs pa'i gtor ma'i tshogs/ zag med ye ses bdud rtsir byin rlabs nas/ hang ka'i lha chen 'khor dang bcas la 'bul/ dgyes bzhin bzhes nas dam chos sgrub pa yi/ phyi nang 'gal rkyen bar gcod kun bral zhing/ phun tshogs 'dod pa'i don kun sgrub par mdzod/ HRĪH chos dbyings ngang las zhi rgyas dbang drag sogs/ sna tshogs rnam gyur sprul pa'i zlos gar gyis/ sangs rgyas bstan pa bsrung ba'i mthu rtsal can/ hang ka'i lha chen 'khor dang bcas la bstod/ rgyal ba gnyis pa tje btsun btsong kha pa / bstan 'dzin skyes bu bdag cag yon mchod la/ 'phrin las rnam bzhis g.yel med skyong mdzad pa'i/ dgra lha chen po 'khor dang bcas la bstod/ bdag cag dpon slob yon mchod 'khor bcas kyi/ nad rigs gdon bgegs dus min 'chi ba dang/ mi dang mi min nyer 'tshe (14v) gnod pa kun/ nye bar zhi ba'i 'phrin las mdzad du gsol/ 'khor dang longs spyod nad med bde ba dang/ tshe dpal bsod nams snyan grags lang tsho che/ lung rtogs yon tan bstan pa'i bya ba sogs/ thams cad yar ngo'i zla ltar rgyas par mdzod/ srid gsum skye dgu kun dang de dag gi/ zas nor 'byor ba 'dod dgu'i yo byad kun/ yid la bsam pa ji bzhin dus kun tu/ myur du dbang du 'du ba'i 'phrin las mdzod/ zhi rgyas dbang gis 'dul du ma 'tshal na/ bsam sbyor log par lta ba'i dgra bgegs nams/ bsad gzer bskrad rengs rmugs pa'i 'phrin las kyis/ skad cig tsam gyis thal bar brlag par mdzod/ hang ka'i lha chen 'khor bcas khyed nams kyis/ bdag cag dpon slob 'khor dang bcas pa la/ nyin gsum bya ra mtshan gsum mel tshe dang/ phar 'gro'i skyel ni mtshur 'ong bsu ba mdzod/ rgyal khams spyi dang khyad par yul phyogs 'dir/ mi nad phyugs nad 'thab rtsod 'khrug long dang/ sad ser than pa mu ge ngan pa sogs/ ma lus zhi zhing bde legs gang bar mdzod/ mi phyugs god ba sbyang shor rkun 'jag dang/ gzhan gyi byad kha mi kha kha mchu sogs/ mi 'dod sdug bsngal nyer 'tshe gnod pa kun/ rtag tu bsung zhing dpung gnyen grogs mdzod cig/ phyogs bcu'i zhing na phun tshogs dgos 'dod gter/ tshangs pa brgya byin 'khor lo bsgyur rgyal dang/ klu rgyal 'jig rten (15r) mthu chen thams cad kyi/ phywa g.yang dpal 'byor snyan grags ma lus stsol/ mdor na bdag sogs 'khor dang bcas pa nams/ gzhi byes gang du 'gro 'dug ci byed kyang/ 'bral med lus dang grib ma ji bzhin du/ g.yel ba med pa'i 'phrin las sgrub par mdzod/ rgyal ba gnyis pa blo bzang grags pa yi/ bstan dang bstan 'dzin dge 'dun 'dus tshogs 'dis/ gnas 'di yongs gang bshad sgrub gong 'phel zhing/ bkra shis bde legs chen pos khyab par shog/ ces lha chen hang ka'i rgyal po'i gsol mchod 'dod pa re bskong zhes bya ba 'di ni khyab bdag rdo tje 'chang dbang snyigs ma'i dus su ngur smrig 'dzin pa'i zlos gar bsgyur ba'i rdo

rje 'chang chen po dza ya paṇḍita blo bzang 'phrin las dpal bzang po'i zhabs rdul spyi bos len pa/ rje de nyid kyi slob bu'i tha shal du gtogs pa phyogs med rnam g.yeng gi khol por gyur pa sprang btsun snyom las pa blo zhi ming can gyis rang gi gnas yul gyi bdag po la 'di lta bu zhig bgyis pas mthun rkyen sgrub pa'i rogs don mdzad byung snyam pa'i sems kyis bla ma snga ma rnams kyi gsung rgyun la brten nas sug bris su bgyis pa'i 'dis kyang rgyal ba gnyis pa'i bstan pa dar zhing rgyas la yun ring du gnas par gyur cig/ bkra shis//

SVASTI/ 'dir gzhi gdag [bdag] gtor ma gtong bar 'dod pas/ (15v) de nas gtor snod gcig tu dkar gsum mngar gsum 'dres pa'i gtor ma zan ril dang bcas pa bshams/ ma 'byor na dkar zas sogs yang rung/ sangs rgyas chos tshogs mas skyabs sems bya/ tshad med bzhi bsgoms/ rang thugs rje chen po'i nga rgyal dang ldan pas/ OM VAJRA AMṚTAs bsang/ SVABHĀVAs stong par sbyangs/ stong pa'i ngang las OM las rin po che'i snod yangs shing rgya che ba rnams kyi nang du OM 'od du zhu ba las byung ba'i gtor ma rang rang gi dbang po rnams tshim par byed nus pa'i lha rdzas las grub pa'i 'dod yon lnga ldan gyi bdud rtsi'i rgya mtsho zad mi shes par gyur/ OM ĀḤ HŪM/ lan gsum gyis byin gyis rlabs/ rang gi thugs ka'i HRĪM las 'od zer 'phros pa gzhi yul bdag la gnas pa'i gnas bdag gzhi bdag bsrung ma thams cad VAJRA SAMĀDZA'Ḥ bde gshegs rin chen mang la phyag tshal lo/ bde gshegs gzugs mdzes dam par phyag 'tshal lo/ bde gshegs sku 'byams glas la phyag 'tshal lo/ bde gshegs 'jigs kun bral ba la phyag tshal lo/ NAMAḤ SARVA TATHĀGATA AVALOKITE / OM SAMBHARA SAMBHARA HŪM / lan bdun nam nyer gcig gis bsngo/ mchod sbyin gyi gtor ma gzugs sgra 'dri ro reg bya 'dod pa'i yon tan lnga dang ldan pa 'di nyid tshe ring mched lnga bstan ma bcu gnyis hang ka'i rgyal po la sogs pa gnas bdag gzhi bdag yul bdag (16r) (g)nyug mar gnas pa rnams dang/ khyad par du yang se leng ge du lan ha ra ther khi rnam nang la sogs pa yul 'di rnams la bsrung zhing skyong mdzad pa'i dkar phyogs la mngon par dga' ba'i lha klu sa bdag mi dang mi ma yin 'byung po gnas bdag gzhi bdag ma ltar byams zhing sring ltar nye ba rnams la dgyes pa bskyed phyir 'bul lo/ legs par bzhes la rgyal khams spyi dang/ khyad par du rnal 'byor pa bdag sogs dpon slob yon mchod 'khor dang bcas pa rnams kyi mi nor longs spyod 'phel zhing rgyas pa dang bya ba dang spyod pa nyes pa la kun slong rung phrag dog ma mdzad par mgon skyabs dpung gnyer mdzad pa dang bsam pa'i don thams cad yid bzhin du bgegs med du lhun gyis sgrub pa'i stobs grogs rgya chen po mdzad du gsol/ bdag gi bsam pa'i stobs dang ni/ de bzhin gshegs pa'i sbyin stobs dang/ chos kyi dbyings kyi stobs rnams kyis/ don rnams gang dag bsam ba kun/ de dag thams cad ci rigs pa/ 'jig rten khams 'dir ma lus pa/ thogs pa med par 'byung gyur cig/ ces bden stobs brjod/ chos rnams thams cad zhes dang/ sdig pa ci yang zhes dang/ skar ma rab rib zhes sogs bsngo ba smon lam ci rigs par bya'o/ zhes pa 'di ni rigs rus mngon par mtho ba dad gus dang ldan pa lha btsun er khem tho yon blo bzang

(16v) tshe brtan dbang phyug gis bskul ba la brten nas bla ma'i gong ma'i gsung
rgyun ltar blo zhi ming can gyi bris pas dge legs 'phel/ bkra shis/

NAMO GURU thugs rje'i bdag nyid rje btsun spyang ras gzigs/ rten 'dir
mngon gsum bstan pa gnas byas nas/ mi zad nad dang sdug bsngal mnar ba
rnams/ myur du mgyogs rjes thar par byin gyis rlobs/ tshe yi 'du byed btang bar
gyur ma thag/ zhing gi mchog gyur bde ba can gyi zhing/ gang der skyes nas
'dren pa 'od dpag med/ sras kyi thu bo nyid du bdag gyur cig/ rab 'byams zhing
(?) gi rgyal ba byang sems dang/ rang rgyal nyan thos nyan thos bden thob dang/
nam yang bslu ba med pa'i rten 'brel mthus / bdag gi smon bzhin myur du 'grub
par shog/